

1. Privatinu laisku skaitymo pasekos

Deja, Duplessis nera netolerancijos monopolistas Kanadoje. Musu kraste yra ir daugiau plokstaprocii fanatiky, nepakencianiu kritikos ir kitaip galvojanciu zmoniu bei pazeidzianciu demokratijos nuostatas. Stai protestantiško United Church koledziaus Winnipege liudna istorija, nuskambėjusi per visą Kanadą.

To koledziaus istorijos profesorius Harry Crow, pakviestas su paskaitu serija į Queens universitetą Kingstone, rugsėjo mėnesį parašė iš Kingstone asmeniška laiską vienam savo kolegai į Winnipegą. Tame laiske, dalindamasis savo išpūdziais apie Queen's universitetą, prof. Crow, tarp kitko, kritiškai atsiliepė apie Winnipeg United koledzių. Stebėtinu būdu jo laiskas, pirm negu pasiekė adresatą, buvo kažkieno perimtas, nufotografuotas ir perteiktas koledziaus prezidentui dr. W. C. Lockhart. Ir ne tik kad perteiktas, bet kartu koledziaus vadovybės buvo padarytas užkulisinis spaudimas į dr. Lockhart, kuris, remiantis tuo asmenišku laišku, pašalino prof. Crow iš pareigų.

Prasidėjo skandalas ne tiek dėl profesoriaus Crow atleidimo iš pareigų, kiek dėl to, kad buvo pazeista korespondencijos paslaptis, garantuota demokratijos nuostatais. Skandalas tas apėmė visą Kanados galvojančių visuomenę. Pasipylė įvairių universitetų profesorių ir šiaip visuomenininkų protestai. Per 20 United koledziaus profesorių Winnipege solidarizuodamiesi su Crow, atsistatydino iš savo pareigų. Pagaliau ir koledziaus prezidentas dr. Lockhart, atsiprašęs viešai per radijo prof. Crow ir išaiškines, kad laiskas be jo žinios atsiradęs ant jo stalo, įteikė savo atsistatydinimą. Viso to pasekoje koledziuje kilo tikras intelektualinis chaosas, kaip pareiškė vienas studentas, ir studentai akivaizdoje tokios padėties pradėjo keltis į kitus universitetus.

Į visą tą reikalą pagaliau įsikišo United Church moderatorių, tos protestantiškos bažnyčios galva Angus J. MacQueen, ir karštų diskusijų su savo aukščiausiais patarėjais pasekoje ryžosi gelbėti kaip tos bažnyčios, taip ir jos remiamo koledziaus reputaciją. Pirmiausia kas buvo padaryta — tai profesorius Crow atsiprašytas ir atgal grąžintas į savo pareigas. Prof. Crow tą sprendimą priėmė džiaugsmingai ir sutiko grįžti į koledzių, kartu pareiškėdamas, jog jis dėsiąs visas pastangas, kad koledziaus reputacija būtų atstatyta ir kad nemalonūs įvykis su jo laišku patarnautų kaip skaudį pamoką ateičiai ir būtų kaip galima greičiau pamirštas.

Bet visa tai nebus jau taip lengva atitaisyti. Dr. Lockhart nesutinka eiti sekanciais metais prezidento pareigų. Eile pasipiktinusių tuo įvykiu profesorių taipogi nežada toliau profesoriauti koledziuje. Apleidę jį studentai nereiškia jokio noro grįžti atgal.

Tai štai kokios liūdno pasėkos privatiškų laisku cenzūros. Dėliugu tik, kad šį kartą demokratijos pazeidimas išaukė tokių gyvų ir audringą reakciją visame krašte ir parodė, kad Kanadoje demokratinės jėgos yra gyvos ir jautrios.

2. Farmeriai nežada remti naujos partijos

CCF valdomoje Saskačevano provincijoje įvyko tos provincijos Farmerių Unijos metinė konvencija. Be kitų reikalų konvencija svarstė ir kuriamos Kanadoje naujosios politinės partijos reikalą. Nors farmerių unija toje provincijoje remia CCF administraciją ir, galima pasakyti, laiko ją valdžioje, betgi naujos partijos reikalą pasisakė neigiamai. Vienas iš žymesniųjų farmerių unijos veikėjas J. J. Phelps, buvęs CCF vyriausybės ministras konvencijoje įrodinėjo, kad sudarymas naujos politinės partijos, kuri siekia apjungti CCF, unijas ir farmerius ir kitas demokratinės pajėgas galės neigiamai atsiliepti farmeriams. Pasak jo, darbininkų unijos esančios abejotinos vertės partnerių farmeriams, nes iš unijų veiklos reiškiama perdėm egoistiškai siekiami.

Panašią opoziciją prieš naują partiją konvencijoje reišė ir dabartinis Saskačevano farmerių sąjungos prezidentas Alf Gleave. Be to, jis įrodinėjo, kad farmeriams sveikiausiai būti nepriklausomiems ir kaip tokiems pateikti savus reikalavimus tai ar kitai politinei partijai. Tokios politikos laikydamiesi, farmeriai galėsia, pasak Gleave, atsiekti daug daugiau, negu kad įsijungdami į rėmus bet kokios politinės partijos.

Išdavoje gan gyvų diskusijų farmerių konvencijos delegatų absoliutinė dauguma nutarė likti nuošaliai nuo kuriamos naujos politiškos partijos ir nesijungti su ja jokiais formaliniais ryšiais.

Toks Saskačevano farmerių pasisakymas buvo džiaugsmingai pasveikintas liberalų ir konservatorių spaudos, kaip įrodymas, kad farmeriai yra prieš naują politinę partiją. Bet tie spaudos komentatoriai pamiršo pažymėti, kad Saskačevano farmerių konvencija taipogi nutarė nesijungti su konservatorių ir liberalais ir vesti nepriklausomą politiką visų politinių partijų atžvilgiu. Farmerių konvencijos nutarimas neprisidėti prie naujos partijos organizavimo dar nereiškia, kad Saskačevano farmerių sąjunga nerems tos partijos politikos, jeigu jina bus palanki farmeriams. Juk Saskačevane jau 15 metų valdo CCF, ir farmerių unija remia tos socialistinės partijos politiką, nors jai formaliai ir nepriklauso. Žinoma, naujos partijos organizatoriai sveikintų farmerius savo organizacijoje gretose, bet farmerių pasisakymas prieš organizacinį įsijungimą anaipol nesutrukdys naujos partijos kūrimosi. Jeigu ta partija bus sėkminga ir turės Kanados visuomenę platesnį atgarsį, tai nėra mažiausios abejonės, kad jai bus patikrinti ir Saskačevano farmerių balsai.

3. Milijonierius generolas žada pertvarkyti Kanados liberalus

Liberalų partijos neseniai išrinktas naujas prezidentas Bruce Matthews yra užsimojęs iš pagrindų pertvarkyti Kanados liberalų partiją tikslu padaryti ją gyva politiška jėga, pajėgia vėl sugrįžti prie šio krašto vadovavimo.

Kaip žinia, Liberalų partija apie 30 metų vairavo mūsų kraštą ir per paskutinius federalinius rinkimus, įvykusius 1958 m. kovo 31 d. buvo kanadiečių nutrenkta į nereikšmingą parlamentarinę opoziciją, turinčią 49 atstovus federaliniame parlamente. Partijos lyderiu yra buvęs Liberalų vyriausybės Kanados užsienių reikalų ministras Lester B. Pearson, Nobelio taikos premijos laureatas.

Per Paskutinius ketelį mėnesių Pearson apkelioavo visas Kanados provincijas ir visur konstatavo beveik visišką Liberalų partijos gretų pakrikimą. Gi Kanados unijų ir CCF vadovybių pastangos suorganizuoti naują politinę partiją, siekiančią apjungti visas demokratinės Kanados pajėgas ir eliminuoti liberalus iš politinio Kanados gyvenimo liberalų tarpe sukėlė labai didelį susirūpinimą. Todėl specialiai susauktaame pasitarime Otavoje liberalai paskyrė naują partijos prezidentą, suteikdami jam beveik diktatoriškas teises Liberalų partijos perorganizavimui ir atgrivinimui. Naujasis partijos prezidentas Bruce Matthews yra buvęs Kanados armijos generolas ir labai įtakingas Toronto biznierių-milijonierius.

Savo naujame poste jisai jau spėjo padaryti visą eilę griežtų pasisakymų prieš kuriamą naują politinę partiją ir davė suprasti, kad Kanadai pakanka senų tradicinių partijų, būtent Liberalų ir Konservatorių. Paskutiniu laiku jisai paskyrė George Marler, buvusį liberalų vyriausybės ministrą perorganizuojamos Liberalų partijos organizatoriumi, ir artimiausiu laiku pažadėjo padaryti daugiau paskyrimų. Tų organizatorių pareiga bus paruošimas nacionalinės Liberalų partijos konvencijos, kuriai bus patiekta nauja partijos programa. Konvencija numatoma susaukti 1959 metų vasarą. Papildomų rinkimų į federalinį parlamentą laimėjimą Toronto-Trinity apygardoje. Matthews pasiskubino išaiškinti kaip įrodymą, kad Liberalų partija jau randasi pakeliui į visišką atgimimą. Ateitis parodys kiek liberališko milijonieriaus generoliškas optimizmas turi pagrindo.

4. Ką kanadiečiai galvoja apie unijas?

Vedama prieš darbinikiškas unijas kampanija paskatino kanadiškąjį Gallup Poll Institutą praveisti platesnį tyrinėjimą, kad sužinotų ką eilinis kanadiečiai galvoja apie unijas. Tuo reikalų paskelbti Instituto duomenys yra gana būdingi. Pasirodė, kad dauguma kanadiečių, nežiūrint kapitalistų vedamos sąmoningos kampanijos prieš unijas ir kai kurių amerikoniškų unijų skandalų, laiko unijas teigiamu ir reikalingu visuomeninio gyvenimo veiksmu. Tokią bent nuomonę pareiškė per 62% apklausių Gallup Poll kanadiečių ir tą nuo-

mone Institutas laiko kaip tikro visiems kanadiečiams. Prieš unijas pasisakė apie 20%, likusieji gi pareiškė neturį tuo reikalų jokio nusistatymo.

5. Paskutinė Ontario parlamento sesija

Ontario provincijos premjeras Leslie Frost praneša, kad sausio mėn. provincijos parlamentas susirinks savo paskutinei sesijai, kuri kaip spėjama, užtruks keletą mėnesių. Po to parlamentas bus paleistas ir greičiausiai gegužės arba birželio mėn. įvyks nauji rinkimai į tos provincijos parlamentą. Laukiama, kad tie rinkimai bus labai karšti ir gyvi ir kad konservatiškai Frost administracijai teks praveisti gan atkaklią kovą norint ir toliau išlaikyti valdžioje.

Konservatoriai tą didžiausią ir turtingiausią Kanados provinciją valdo nuo labai senai, ir žmonės pradeda žvalgytis dėl naujos administracijos. Juo labiau, kad Frost administracija yra susikompromitavusi su visa eile malversacijų ir skandalų. Bet reikia pažymėti, kad

nuo sausio 1 d. ta administracija toje provincijoje įveda valstybinį draudimą nuo ligos, kas buvo provincijos gyventojų sutikta su dideliu pasitenkinimu. Ir bendrai reikia pasakyti, kad Frost yra vienas iš gabesnių ir lankstesnių Kanados politikų ir kažkaip moka asmeniškai apsisaugoti nuo įvairių skandalų, palietusių jo vyriausybės ministerius. Be to, jisai sugebėjo įgyti daugiau populiarumo vadinamųjų naujųjų kanadiečių tarpe, negu kuris nors kitas Ontario provincijos politikas. Turėdamas galvoje tą paprastą faktą, kad Ontario provincijoje nuo karo pabaigos apsigyveno ir įsikūrė apie 400.000 imigrantų, Frost nuo senai atkreipė į juos dėmesį ir savo administracijos populiarumui jį tarpe paskyrė ukrainietiškos kilmės provincinio parlamento atstovą John Yaremko. Pastarasis yra be galo judrus ir paslankus asmuo ir nepraleidžia nė vieno naujųjų kanadiečių subuvimo neatsilankęs asmeniškai ir nepasveikinęs susirinkusių premjero Frost vardu. Prieš keletą

(Tęsinys 5-me psl.)

MIDLAND PER 40 METŲ VISŲ LIETUVIŠKŲ KALONIJŲ SAUGIAUSIA IR PELNINGIAUSIA TAUPYMO BENDROVĖ

Mes mokame Aukštą dividendą

Savings and Loan Association

4938 Archer Avenue Tel. LA3-6719

AUGUST SALDUKAS Prezidentas

ZIEMOS IŠPARDAVIMAS

Didelės nuolaidos šiems prekėms: Radio \$12.25 ir brangesnių, Stereo garsų Televizijos setai ir Hi-Fi. Minkštos kėdės \$19.95 ir daugiau, 3 gabalų Parlor setas už \$189.95, 9x12 kilimai po \$19.95 ir daugiau, 9 gabalų Parlor grupė už \$189.95. Kas pirkęs prekių už \$100.00 ar daugiau, tai gaus dovanų kalakutą.

F. A. RAUDONIS ir N. BERTULIS, Sav.

ROOSEVELT FURNITURE CO.

2310 W. Roosevelt Road Tel: SEeley 3-4711

Sekmdieniais atdara nuo 11:00 iki 4:30 po pietų.

CELEBRATING OUR Anniversary

OUR 34th Year

KVIECIAME TAMSTĄ ATVYKTI Į MŪSŲ DVIEJŲ METŲ SUKAKTĮ NAUJAME NAME, VYKSTANČIA NUO GRUODŽIO 29-tos IKI SAUSIO 10-tos DIENOS

Su naujų metų pradžia bus atžymėta mūsų 34 metų taupymo tarnyba. Chicago Savings Bendrovė kviečia Tamstą atvykti į šią mūsų metinę sukaktį. Namų priemyje turėsite progos pamatyti milžinišką 600 svarų keiką, turintį mūsų namo pavidalą.

Mūsų bendrovėje yra įvesta daug naujų patarnavimų ir patogumų. Mielu noru paaskinsime, kaip ir Jūs galėtumėte pasinaudoti tais patarnavimais. Jūsų santaupos yra pilnai apsaugotos, visiškai apdraustos, ir kiekviena taupmena bei paskolos eiga yra patyrusio specialisto priežiūroje.

Vaišinsime visus skania kava ir kitais gardumynais. Atsiveskite savo šeimą ir draugus aplankyti Chicago Savings. Užėkite ir pasivaikinkite. Kiekvienas, turįs pas mus taupymo sąskaitą, gaus dovanų gražiai įrištą keiką.

Mūsų turtas virš \$30,000,000.00

AUTOMOBILĮ GALIMA PASTATYTI NAMO UZPAKALYJE.

Chicago Savings AND LOAN ASSOCIATION

6245 S. WESTERN AVENUE

Monday12:00 noon to 6:00 P.M.
Tuesday9:00 A.M. to 6:00 P.M.
WednesdayClosed all day
Thursday9:00 A.M. to 6:00 P.M.
* Friday9:00 A.M. to 6:00 P.M.
* Saturday9:00 A.M. to 12:30 P.M.
GR66bill 6-7578

1959 METŲ SAUSIO 11 DIENĄ (SEKMADIENĮ), 3:30 valandą po pietų, Marijos Aukštesniosios Mokyklos salėje, 67th ir South California Avenue, įvyksta

DAINAVOS ANSAMBLIO KONCERTAS

PROGRAMOJE: Ištraukos iš St. Šimkaus operos "Pagirėnai", J. Karnavičiaus operos "Grażina" ir Vlodo Jakubėno "Mano Pasaulis". Diriguoja ALGIS ŠIMKUS

Solistai: D. STANKAITYTĖ, S. VALIUKIENĖ, A. BRAZIS, V. SALNA

Akompanuoja: Fortepijonu—VL. JAKUBENAS - Vargonais—M. MONDEIKAITĖ.

BILIETAI GAUNAMI: Marquette Park—"SKALSA", 2543 W. 69th St. "MARGINIAI", 2511 W. 69th Street. Brighton Park—PENĖYLOS KRAUTUVĖ, 4501 So. Talman Ave. Bridgeport—"DAINA" TV, 3321 So. Halsted Street. Cicero—STANGENBERGO KRAUTUVĖ, 1447 So. 50th Avenue.

Visus kviečiame atsilankyti DAINAVOS ANSAMBLIS.

3 — NAUJIENOS, CHICAGO 8, ILL.—TUESDAY, JANUARY 6, 1959

